

## **ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ПРО ТЕНДЕНЦІЮ РОЗВИТКУ ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

Розвиток знання, зокрема й гуманітарного, гуманітарних наук, відбувається у руслі традиційних світоглядних уявлень людини про себе та про світ, які є прерогативою, перше за все, філософії. Філософія завжди виступала тією спонукальною силою, що сприяла консолідації навколо себе всього комплексу гуманітарних і соціальних наук. За ситуації сучасного світу цей процес має низку особливостей, які можна показати у вигляді певних тенденцій.

Зміст предметної області філософії такий, що соціальні та гуманітарні науки розвиваються тут у суміжних, прикордонних областях. Звідси – поява й формулювання проблем комплексного, багатопланового характеру, розв’язання яких можливо за прикладання зусиль багатьох різнопрофільних фахівців. Кінцева причина такої ситуації полягає у самій людині: будучи універсальною істотою, з універсальним підходом до аналізу оточуючого світу, людина користується комплексно знаннями про світ, без попереднього розподілу їх на окремі самостійні частини.

Сучасною філософією науки називаються два способи інтерпретації знань (або дві традиції): логіко-методологічна та екзистенційно-антропологічна. Соціально-гуманітарні науки, згідно з таким підходом, можуть бути представлені як специфічні типи знання й пізнавальної діяльності. Особливість соціально-гуманітарного пізнання як раз у тому, що у ньому надається перевага екзистенційно-антропологічному підходу при освоєнні знань. Разом з тим, не зникає проблема взаємовпливу гуманітарного пізнання і прикладних досліджень.

Філософія науки допомагає розвиватися й такому боку гуманітарного пізнання, як концептуалізація цінностей. Яким чином тут застосовується філософський дискурс? Перш за все, слід використовувати можливості таких розділів філософії, як етика і релігієзнавство. Зростає вплив на розвиток гуманітарних досліджень герменевтики і філософії історії. Прикладом таких філософських розвідок можна вважати праці німецького культуролога Дітріха фон Гільдебранда і французького філософа Еммануеля Левінаса.

Великого значення участь філософії набуває у такому напрямку гуманітарних наук, як соціальна екологія і антропологія, який покликаний сприяти розвитку світоглядних уявлень сучасної людини про засадничі

умови у справі збереження життя на Землі. Розвиток і становлення глобалістики як однієї із найбільш загальних дисциплін, що мають комплексний характер, також вимагають активної участі в обґрунтуванні та вирішенні її проблем філософського підходу.

Характер взаємодії між філософськими і соціально-гуманітарними дисциплінами є різним у різних наукових школах, що діють сьогодні у різних регіонах світу. Проте основний їх напрямок збігається. Це стверджує, наприклад, фінський науковець Яаакко Хінтікка: «у наші дні переважаюча парадигма філософської діяльності – не наукове дослідження, а скоріше екзегезис, тобто прояснення, чи тлумачення, текстів або, можливо, їх творча інтерпретація; це називають екзегетичним поворотом». Навіть в області вивчення історії філософії сучасними дослідниками переважає саме варіант «прочитання» ними праць мислителів інших епох задля залучення такої інтерпретації до сучасного розуміння людини та світу.